

๑๐

ป ช า บ ดี เ ถ ร
ผู้ ร ั ต ตั ญ ญ (๑)

ในที่ใด ไม่มีความแก่หรือความตาย
ไม่มีการสมาคมด้วยสัตว์ และสังขารอันไม่เป็นที่รัก
ไม่มีการพลัดพรากจากสัตว์ และสังขารอันเป็นที่รัก
ที่นั่นนักปราชญ์กล่าวว่า เป็นอสังขตสถาน

ปชาบดีเถรี ผู้รัตัญญ (๑)

๒๖๘

คนเราทุกๆ คน ล้วนมีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ทั้งชีวิตในภพชาติปัจจุบัน และชีวิตในสัมปรายภพ ตลอดจนกระทั่งชีวิตในสังสารวัฏ จึงพากันแสวงหาบุคคลที่จะเป็นต้นแบบที่สมบูรณ์ เพื่อเป็นแนวทางดำเนินชีวิตให้แก่ตนเอง แม้ว่าเราจะมีพยายามแสวงหาแต่ถ้ายังไม่พบกัลยาณมิตรผู้เป็นต้นบุญต้นแบบ เราจะดำเนินชีวิตผิดพลาดประมาทอยู่เสมอ

พระลัมมาสัมพุทธเจ้าได้ชื่อว่าเป็นต้นแบบที่สมบูรณ์ที่สุด ฉะนั้นการได้พบกัลยาณมิตรมีพระลัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นต้น จึงถือว่าเป็นอุดมมงคลอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้เราได้เรียนรู้เรื่องราวที่แท้จริงของชีวิต เช่น อยากรู้ว่าเกิดมาจากไหน มาทำไม อะไรคือเป้าหมายของชีวิต อะไรเป็นที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุด เมื่อเกิดคำถามก็จะทำให้แสวงหาคำตอบ ทำให้เราแสวงหาเป้าหมายในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ดำเนินชีวิตอยู่เพื่อความบริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ มุ่งตรงต่อหนทางของพระนิพพาน เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

มีเถรีวาทีอันเป็นอมตวาจาที่ปรากฏใน เถรีคาถา ความว่า

“ในที่ใด ไม่มีความแก่หรือความตาย ไม่มีการสมาคม

ปชาบดีเถรี ผู้รัตตัญญู (๑)

๒๖๕

**ด้วยสัจว์ และสังฆารอันไม่เป็นที่รัก ไม่มีการพลัดพราก
จากสัจว์ และสังฆารอันเป็นที่รัก ที่นั่นนักปราชญ์กล่าวว่า
เป็นอสังขตสถาน”**

ในทุกโลกธาตุ ชีวิตของสรรพสัจว์ทั้งหลายล้วนมีพื้นฐาน
ของชีวิตเหมือนกัน คือ ต่างก็เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ
ตาย ด้วยกันหมดทั้งสิ้น ไม่มีทีใดเลยที่จะพ้นจากวัฏจักรอัน
เวียนวนนี้ไปได้ ยกเว้นที่แห่งเดียวเท่านั้นที่ไม่มี ความแก่ ความ
เจ็บหรือความตาย ไม่มีการพลัดพรากจากสัจว์ และสังฆารอัน
เป็นที่รัก ที่นั่นเป็นอสังขตสถานคือ สถานที่ไม่มีการปรุงแต่งใดๆ
บริสุทธิ์ล้วนๆ ด้วยธรรมชาติอันเป็นวิราคธาตุ วิราคธรรม ที่นั่น
ผู้รู้เรียกกันว่า อายตนิพพาน

*หลวงพ่อบุญมาเถระถึงอัตตชีวะประวัติของพระเถรีรูปหนึ่ง
ซึ่งท่านเป็นผู้กล่าวอมตพจน์ข้างต้น ท่านเป็นบุคคลผู้มีความ
สำคัญอย่างมากกับพระบรมศาสดาของเรา เพราะเป็นพระมารดา
ผู้บำรุงเลี้ยงพระพุทธองค์มาตั้งแต่ครั้งทรงพระเยาว์ จนกระทั่ง
เจริญเติบโตเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ และท่านเป็นภิกษุณีรูปแรก
ที่ทำให้บริษัทสี่ครบบริบูรณ์ ท่านผู้นี้คือ พระนางมหาปชาบดีโคตมี

ปชาบดีเถรี ผู้รัตตัญญู (๑)

๒๓๐

มาคิดว่าท่านสังสมบุญอะไรมา จึงทำให้ท่านได้มาบังเกิดเป็นพระ-
มาตุจฉาพระน้านางของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และท่านอธิษฐาน
ตั้งความปรารถนาไว้อย่างไร จึงได้มาเป็นอัครสาวิกา ผู้เลิศกว่า
ภิกษุณีทั้งหลาย ฝ่ายรัตตัญญูคือ ผู้บวชก่อนใคร

ย้อนกลับไปเมื่อแสนกัปแต่ภัทรกัปนี้ เมื่อพระบรม-
ศาสดาปทุมุตตระทรงเสด็จอุบัติขึ้นมาในโลกพระนางมหาปชาบดี-
เถรีเคยเกิดเป็นธิดาในตระกูลของมหาอำมาตย์ผู้มีทรัพย์มาก
ตระกูลหนึ่งในพระนครหงสาวดี วันหนึ่ง นางได้เดินทางไปวัด
พร้อมด้วยบิดาเพื่อฟังธรรมจากพระผู้มีพระภาคเจ้า โดยมีข้าทาส
บริวารห้อมล้อมจำนวนมาก

ในครั้งนั้น นางได้เห็นพระพุทธรูปองค์ทรงแต่งตั้งภิกษุณี
รูปหนึ่ง ซึ่งเป็นพระมาตุจฉาของพระองค์เองไว้ในตำแหน่ง
เอตทัคคะของภิกษุณีผู้บวชก่อนใคร และรู้ราตรีนานกว่าภิกษุณี
ทั้งปวง ก็เกิดจิตเลื่อมใสมีใจปรารถนาตำแหน่งนั้น จึงถวาย
มหาทานบารมี และปัจจัยไทยธรรมเป็นอันมาก แต่พระตถาคตเจ้า
พร้อมทั้งหมู่สงฆ์เป็นเวลาถึง ๗ วัน วันสุดท้ายหลังจากได้ถวาย
ทานแล้ว ท่านได้หมอบกราบแทบพระบาทของพระบรมศาสดา
พร้อมกับตั้งจิตอธิษฐานว่า “ด้วยผลแห่งมหาทานบารมีนี้
ข้าพระองค์หาได้ปรารถนาความเป็นท้าวลัkkเทวราชหรือเป็น

ปชาบดีเถรี ผู้รัตตัญญู (๑)

๒๗๑

พระเจ้าจักรพรรดิไม่ แต่ข้าพระองค์ปรารถนาความเป็นเลิศ
แห่งภิกษุณีผู้เป็นรัตตัญญู”

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสวดส่งด้วยอนาคตังสญาณ
ว่าความปรารถนาของธิดานั้นจะสำเร็จหรือไม่ เมื่อพระองค์ทรง
ทราบว่าการปรารถนาจะสำเร็จต่อไปในอนาคตกาล จึงได้
ตรัสในท่ามกลางมหาสมาคมว่า “แสนกับแต่กับนี้ พระศาสดา
พระนามว่า โคตม ผู้ทรงประสูติในราชวงศ์ของพระเจ้าโอกกา-
ราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ธิดาผู้นี้จักได้เป็นพระมาตุจฉา
บำรุงเลี้ยงพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ภายหลังจักได้เป็นอัศร-
ลาวิกาของศาสดา มีนามว่า โคตมิ จักได้เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุณี
ทั้งหลายฝ่ายผู้รู้ราตรีนาน”

เมื่อท่านได้ฟังอย่างนั้น ก็มีความปีติปราโมทย์ใจเป็น
อย่างยิ่ง เหมือนประหนึ่งว่าจะได้สมบัติใหญ่ในวันรุ่งขึ้น ต่อมา
ภายหลังก็ได้ตั้งใจเป็นกองเสบียงให้กับพระปทุมุตตรพุทธเจ้าจน
ตลอดอายุขัย เมื่อละจากอัตภาพนั้นแล้วไม่รู้จักคำว่าทุกขเลย
ได้ท่องเที่ยวอยู่ใน ๒ ภูมิเท่านั้นคือ สวรรค์ และมนุษย์โลก

ท่านได้บังเกิดเป็นมเหสีของท้าวอมรินทร์เทวอิราชใน
สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ แวดล้อมด้วยเหล่านางเทพอัปสรมากมาย
มีวิมานอันประดับประดาด้วยรัตนชาติมีรัศมีกายรุ่งเรืองสว่างไสว

ปชาบดีเถรี ผู้รัตตัญญู (๑)

๒๓๒

มีทิพยสมบัติอันประณีตกว่าเทพยดาทั้งหลายด้วยองค์ ๑๐ ประการคือ ด้วยรูป เสียง กลิ่น รส ผัสสะ อายุ วรรณะ สุข พละ ยศ และมีความรู้เรื่องครอบงำทวยเทพเหล่าอื่นด้วยความเป็นใหญ่ แต่ท่านนั้นยังไม่หมดกิเลส ยังต้องท่องเที่ยวในวัฏทุกข์นี้อยู่ ยังเป็นผู้ตกอยู่ในกฎแห่งกรรม เมื่อหมดบุญจากสวรรค์ชั้น ดาวดึงส์นั้นแล้ว ได้ถือกำเนิดในเรือนของทาสที่พระนครของ พระเจ้ากาสิ

สมัยนั้น มีเหล่าทาส ๕๐๐ คน อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้น นางได้เป็นภรรยาของหัวหน้าทาสในหมู่บ้านนั้น ต่อมาใกล้ฤดู ฝนฤดูหนึ่ง มีพระปัจเจกพุทธเจ้า ๕๐๐ รูป ได้เข้าไปสู่หมู่บ้าน เพื่อบิณฑบาต ภรรยาพร้อมทั้งหมู่ญาติเห็นพระปัจเจกพุทธเจ้า เหล่านั้น ก็เกิดจิตเลื่อมใส ได้สร้างกุศล ๕๐๐ หลังถวาย ตั้งใจ อุปัฏฐากพระปัจเจกพุทธเจ้าไม่ขาดตกบกพร่อง เมื่อออกพรรษา ได้ถวายไตรจีวร เมื่อละจากอัตภาพนั้น ภรรยาพร้อมกับสามี ก็ได้ไปบังเกิดบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์อีก

ส่วนในภพชาติสุดท้ายได้มาเกิดเป็นราชธิดาในกรุง- เทวทหะ มีพระชนกพระนามว่า อัญชนศากยะ พระชนนี พระนามว่า สุลักขณา ครั้นถึงวัยอันสมควร ก็ได้ไปสู่พระราชวัง ของพระเจ้าสุทโธทนะในกรุงกบิลพัสดุ์ เมื่อพระนางสิริมหามายา

ปชาบดีเถรี ผู้รัตตัญญู (๑)

๒๗๓

ผู้เป็นพุทธมารดาสวรคตลง ก็ทรงได้รับการแต่งตั้งให้เป็น
อัครมเหสีผู้ประเสริฐกว่าหญิงทั้งปวง ได้เป็นผู้บำรุงเลี้ยงพระ-
ราชบุตรคือ เจ้าชายสิทธัตถะ

เมื่อพระราชโอรสเสด็จออกมหาภิเนษกรรมแล้ว และบรรลุนุ-
ตตรสัมมาสัมโพธิญาณได้ไม่นานนัก พระนางพร้อมด้วย
มเหสีของศากยราช ๕๐๐ นาง ก็ได้ออกบวชตามพระบรมศาสดา
และได้บรรลุธรรมสำเร็จเป็นพระอรหันตเถรีในเวลาต่อมา นี่ก็
เป็นบุญกรรมของพระนางมหาปชาบดีโคตมีเถรี ส่วนเรื่องราว
ในภพชาติสุดท้ายของท่านจะเป็นอย่างไรต่อไปนั้น เราคงต้อง
มาติดตามในโอกาสต่อไป

จากเรื่องนี้ เราจะเห็นว่าบุคคลต้นแบบในการทำความดี
นั้นเป็นบุคคลที่สำคัญ และเป็นบุคคลที่หาได้ยากยิ่ง เพราะว่า
ถ้าเราได้ต้นแบบที่ดี หนทางการสร้างบารมีของเราจะถูกย่อ-
ย่นลง เราจะเดินถูกทาง และมีโอกาสที่จะถึงจุดหมายปลายทาง
ได้เร็วขึ้น

ฉะนั้น บุคคลทั้งหลายที่ประสบความสำเร็จในการ
ดำเนินชีวิตในสังสารวัฏ ไม่ว่าจะเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระ-
อัครสาวกหรือพระอัครสาวิกาทรงหลาย ท่านล้วนมีต้นแบบ
ในการทำความดีทั้งนั้น ทำให้ท่านเกิดแรงบันดาลใจ อยากที่จะ

ปชาบดีเถรี ผู้รัตตัญญู (๑)

๒๓๔

ทำความดีให้ประสบความสำเร็จเหมือนกับบุคคลต้นแบบ
มีเป้าหมายในการทำความดีที่ชัดเจน มีความปรารถนาอย่าง
แรงกล้า ที่จะไปให้ถึงเป้าหมายที่วางไว้ แล้วประกอบความ
เพียรในการทำความดีให้บรรลุวัตถุประสงค์ จนกระทั่งประสบ
ความสำเร็จในที่สุด ดังนั้นเราต้องทำตามอย่างครู เดินตาม
รอยบาทพระบรมศาสดา ทำความเพียรกันให้เต็มที่ เต็มกำลัง
ไม่ว่าจะเป็นการให้ทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา แล้วเราจะ
สมปรารถนาในชีวิต

